

kratska stranka. Ker ni ne stanovska ne verska stranka, ne sme skrbeti v prvi vrsti le za kateri posamezni stan na škodo drugih. Njena velika naloga je prav v tem, da pobija stanovsko in versko nestrpnost in sovraštvo, ki ne more za celoto nič dobrega narediti. Baš v naši državi, v kateri imamo katoliške, pravoslavne in mohamedance, je velike važnosti, da se ne razvnamejo verske nestrpnosti, ki bi celoto, državo, le slabile. Pa tudi s tem, da se jugoslovenska demokratska stranka ne zavzema samo za en stan, nego štiti koristi vsakega stanu, izvršuje v največji meri državno nalogo. Ako se posreči tej stranki, v kateri so zastopniki vseh stanov, plemen in veroizpovedanj, da se ublažijo nasprotstva med posameznimi stanovi, plemeni in veroizpovedanji, doseže nekaj tako velikega in važnega, da se bo moral vsakdo čuditi in priznavati njene zasluge. Zato pa je dolžnost vsakega poštenega, vestnega človeka, ki mu je kaj za našo državo, da dela z vsemi svojimi močmi za uresničenje teh nalog. Vsak razsoden človek lahko vidi in vsakdanja izkušnja ga uči, da je v slogi, v skupnem delu moč in uspeh. Ako vsak na stran vleče, ali mesto da bi se sam poprijel dela, še druge od dela odgovarja ali jih ovira, se ne more iz tega nič dobrega roditi.

Program Jugoslovenske demokratske stranke.

O programu Jugoslovenske demokratske stranke je na seji izvrševalnega njenega odbora dne 21. oktobra obširno govoril dr. G. Žerjav. Navajamo najvažnejše misli iz njegovega govora.

Zahtevamo pred vsem edinstvenost države. Zlasti Slovenci smo po svoji zemljepisni legi, obdani od dveh sosedov, ki le prežita na naše ozemlje, v prvi vrsti navezani na močno državo, ki nas bo ne le hotela, ampak tudi morala ščititi.

S sedanjoupravo seveda nismo zadovoljni. Državno upravo je treba izdatno dekoncentrirati, t. j. razbremeniti osrednjo upravo in urediti samoupravo občin, okrajev in pokrajin. Ta samouprava bodi v skladu z osrednjo vlado pred vsem gospodarska, da bo ljudstvo imelo od nje korist. Naj pa se v samoupravi ne uganja brezplodna politika, ki le ovira gospodarski razvoj.

Šolstvo naj se enakomerno razvije in gre na breme države. Šola vrši vzgojo otrok brez strankarske politike.

Splošna brambena dolžnost se naj omeji na najmanjše število vojske. Vojska naj se zenači, pri tem pa obzirno postopa, oziraje se na dosedanje razlike pri vojaštvu.

Uradništvo bodi nezavisno od političnih strank ter vrši nepristanski in vestno svoje delo za državne koristi. Bodi pa pri tem gmotno osigurano, da more vršiti svoje veliko delo.

Vsi delujoči sloji naj se po svoji stroki družijo v skupine, v katerih bodo skrbeli za razvoj in uspeh svoje stroke in ki bodo po strokovnih svetih v oporo in kontrolo osrednjih in pokrajinskih uradov.

Zasebna lastnina naj bo zaščitená. Občekoristna podjetja pa se naj poddržavijo in socializirajo, ako je pričakovati istega uspeha.

V ustavo se sprejmi pravica do dela z vzajemnim zavarovanjem za bolezen, starost in nezgode. Pravici do dela pa odgovarja dolžnost do dela, ker le s primernim delom se bomo mogli gospodarsko okrepiti.

Agarna reforma se naj do konca izvede. Naj pa se nastopi tudi proti razdrobitvi kmetijskih posestev, ker tvori baš solidno kmetijsko prebivalstvo temelj naše države.

Razmerje do cerkve naj ostane dobro, versko prepričanje se mora spoštovati, pa naj bo katoliškega, pravoslavne ali mohamedanskega veroizpovedanja.

Proti zlorabi vere v strankarsko politične namene pa mora strankarska nastopiti,

V zunanji politiki hoče stranka priporočati, da se Jugoslavija zanašaj pred vsem na lastno moč. Gojiti moramo stike z vsemi slovanskimi rodovi, zlasti s Čehi.

Za neodrešene rojake moramo neprestano skrbeti. Narod mora priti do zavesti, da more Jugoslavija biti srečna šele, ko bo ves narod združen.

V notranji politiki hoče JDS obrniti glavno skrb finančnemu vprašanju. Dosedanje uravnavanje je povzročilo mnogo razburjenja in nezadovoljnosti. Krivo je temu slabo gospodarsko stanje, veliki dolgovi in izdatki, pa mali dohodki. Krive so pa tudi vlade, ki ne postopajo pri reševanju enotno in smotrno, nego se celo pobijajo. Pri rešitvi finančnega vprašanja je treba v večji meri izrabiti naše naravne zaklade, uvesti varčno gospodarstvo in odpraviti nerednosti pri finančni upravi.

Jugoslovenska demokratska stranka je že marsikaj dosegla v prid države in prebivalstva. Hoče po tej poti nadaljevati svoje delo in napeti vse svoje moči, da se vsaj najvažnejše zadeve rešijo zadovoljivo za naš narod.

Našemu kmetu treba pred vsem cenene obleke, obutve, razsvetljave, orodij, gnojil in galice. Zavarovati ga je treba za starost in bolezen.

Našemu obrtniku je treba rešiti delavni čas, preustrojiti njegovo stanovsko zastopstvo in ga podpreti v dobavi surovin in kredita.

Pri trgovcih je treba odpraviti razne ovire, s katerimi se ima boriti pri kupčiji.

Mestni sloji vzdihujejo pod težko prehrano in pomanjkanjem stanovanj.

Pri vsem svojem delovanju pa hoče Jugoslovenska stranka omiliti razredne in stanovske boje.

Gospodarstvo.

Trošarine prosto kuhanje žganja.

Listi so prinesli vest, da se počenski od 20. septembra v Sloveniji in ostalih novoosvojenih pokrajinah ne bo več plačevala trošarina od tistega žganja, ki se bo kuhalo iz lastnih pridelkov in v lastno uporabo. Te ugodnosti pa ne bodo uživali razni lastniki žganjaren, ki razentega trgujejo z žganjem in drugimi alkoholnimi tekočinami.

V pojasnilo hočemo navesti določbo, ki pravi: 1. Dobo 24 ur je dovoljeno le tistemu kuhati žganje, katerega žgalni kotel drži 80 litrov ali manj; to pa le tedaj, ako se kuha žganje iz koščicaste sadya (izvzemši trnolice); kratko povedano: ako pri hiši ni več kakor pet članov družine, in ako se kuha vino, vinske drože, vinski ali sadni mošt, grozdje ali medica, vse to v kotlu, ki drži k večjemu 80 litrov, je to kuhanje žganja trošarine ali davka prosto.

Kdor bi kahal žganje iz drnulj, trnolic, šipkovih jagod, jabolk, hrušek in ostalega pečkaste sadya, jagod, malin, robidnic itd. ter korenin in nestisnjenih vinskih tropin, zamore to storiti v še enkrat tako dolgi dobi, t. j. 48 ur. Za kuhanje žganja iz stisnjene pečkaste sadya (tropin) se določi trikrat tako dolga doba, torej trikrat 24 je 72 ur. Za kotle, ki držijo več kakor 80 litrov se določi razmeroma krajša doba.

Članom rodbine oziroma družine so prištevati le oni rodbinski člani in posli, ki so dovršili 12. leto in so v dotični hiši na hrani in stanovanju.

Za trošarine prosto kuhanje žganja si mora vsakdo preskrbeti dva izvoda prijavnega in preglednega lista, katera je treba v rubrikah 1 do 8 pravilno izpolniti; v rubriki 9 pa mora občinski predstojnik potrditi resničnost napovedanih podatkov ter pripomniti, da ni proti dovolitvi trošarine prostega kuhanja nikakih zadržkov. Z obema polama se

je prijaviti pri pristojnem oddelku finančne straže, kjer se mu bo določila doba trošarine prostega kuhanja.

Kuhati se mora, ako je to odobreno, nepretrgoma po dnevu in noči in brezpogojno samo v določenem času. Kuhati se sme samo v pripravljenem kotlu. V hiši, kjer se žganje kuha, se ne sme nahajati nobena druga žgalna priprava in nobena zaloga tuje alkoholne tekočine.

Kdor bi hotel prodati gotovi del žganja, katerega je kahal trošarine prosto za domačo potrebo, mora to javiti pristojnemu oddelku finančne straže ter plačati pri svojem uradu trošarino za tisti del, ki ga želi prodati. Prekuhanega žganja ni prepovedano, a se mora istotako javiti oddelku finančne straže.

Dosedaj v Sloveniji veljavni predpisi o davka prostem kuhanju žganja stopijo iz veljave. Pred 20. septembrom izdana dovoljenja za davka prosto žganjekuho torej niso več veljavna in se izdajo od tega dneva naprej dovoljenja edinole po določbah nove naredbe.

Opozarjamo svoje čitatelje, da so v novi naredbi predvidene visoke denarne globe za tiste, ki bi jo kršili, vsled tega se naj natančno ravnaajo po izdanih predpisih.

Tiskovine naj naročijo županstva skupno pri gospodarskem uradu delegacije ministrstva financ v Ljubljani. Cena I poli (dva lista) znaša 1 K. To radi tega, ker jih morajo prijavniki prinesiti deloma izpolnjene in potrjene od občinskega urada k oddelkom finančne straže.

* * *

Pazimo na letošnja vina! Letošnja bratva se je izvršila večinoma v izredno toplem vremenu. Toplomer je kazal v času od 20. do 30. septembra okrog 20–25 stopinj C. Zato je vino že vrelo takorekoč „v puti.“ Kdor je bral dva dni na eno prešo, bo potrdil dejstvo, da je prejšnji dan nabrano grozdje zavrelo v košu. Zato bo letošnje vino tudi hitro odvrelo, ker so dani vsi pogoji. Treba bo, da se vino takoj po končanem burnem vretju dopolni in da pazimo, da ne pride preveč zrakom v dotiko. Izkušnja in raziskovanja namreč kažejo, da so v takih slučajih tudi kislovne bakterije v moči in da začnejo takoj po vretju razkrajati alkohol, posebno kjer ni na razpolago potrebnih priprav za vrenje mošta. S pravilnim dopolnjevanjem se bomo tudi obvarovali pred „visoko barvo“ vina. Leta 1917 je mošt kazal iste stopnje sladkorja, toda brali smo dokaj pozneje in pri dokaj nižji toploti. Letos bo tudi glede pretoka drugi „termin“, kakor navadno.

Vinske cene rastejo od tedna do tedna. Pod 16 K se že težko kupi; za dobra in pozna brana vina se plačuje že do 20 K; za sorte pa celo do 24 kron. Vzrok tem vinskim cenam so: ogromni pridelovalni stroški za blago, prazne kleti, pičla bratva, izvrstna kakovost.

Produkte, ki so oproščeni uvozne carine, našteva Uradni list št. 117. Taki produkti so n. pr. razni stroji, nafta, bencin, premog, kemikalije, stavbni in tiskarski material itd.

Pivo iz Češkoslovaške bo težko tekmovalo z našim domačim, ker bo češkoslovaška vlada naložila na izvoz piva 48 do 50 češkoslovaških kron na hektoliter izvozne takse.

Nova tovarna. V Rimskih toplicah se je ustanovila tovarna za podpetnike in druge lesne izdelke. Poslovodje družbe so: H. Falter, graščak v Jurkloštru, dr. A. Božič, odvetnik v Celju in inženjer Artur Hochstädter.

Za hitro zacarinjenje blaga, ki prihaja preko Maribora k nam, se je ustanovila posebna komisija iz članov prometnega ministrstva in carinarskega ravnateljstva.

Radikalno-kierikalna vlada in trupen fižol. Protić-Koroščeva vlada je svoječasno naročila iz Indije 200 vagonov fižola in graha. Posiljatev se je tako popolnoma izpridila, da je bil fižol nevaren zdravju. To je vlada dobro vedela, a kljub temu je fižol prodala zagrebškemu trgovcu kot dobro blago za 2,300.000 kron. Sedaj teče tožba proti vladi.